

ralisme i el seu sobrenaturalisme, en els millors, simultanis. Quan un poeta escriu, o descriu o transcriu — segueix el comunicant —, és per tal com és present. Però no sempre ni per a tots és fàcil de mantenir-se sense defallir en aquesta presència. Cal deixar el poeta en la seva pròpia llibertat. La noció de realitat és, per als poetes d'avui, interpretable i alguns l'adapten a llur fer fins a atènyer una super-realitat o super-racionalitat davant la qual, i malgrat tot, es troben, sovint, en dèficit.

Intervenien el **PRESIDENT** i els Srs. C. RIBA (la poesia no ha d'ésser compresa amb el sentit que habitualment té aquesta paraula, perquè la comprensió pot ésser aparent per un efecte mecànic; fa veure el perill de la desencarnació, la gran heretgia de la poesia, i remarca l'aspecte màgic dels mots, que són fets per a entendre'ns i no per a entendre'ls, i cita l'exemple de Racine i el misteri de la seva poesia, feta amb mots corrents) i P. BOHIGAS (es refereix a l'aspecte social de la poesia i diu que calen unes formes d'expressió que siguin almenys enteses per un lector). — A.-M. BADIA I MARGARIT, Secretari.

28 febrer 1951: Art i Arqueologia. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. JOSEP GUDIOL I RICART estudia unes *Pinturas inédites de Borrassà*. L'obra d'aquest autor — diu — assenyala un fita: el pas de la influència italiana, de Siena i Florència, que dominava la pintura catalana del segle XIV, a la de l'estil anomenat internacional. En Borrassà tingué relacions continuades amb l'infant Joan (el que fou després rei Joan I), el qual, essent duc de Girona, establí en aquesta ciutat una petita cort, independent de la de Barcelona, on aquell degué conèixer obres o pintors francesos, ja que és sabut l'afecte de Joan per totes les coses de França. Hom ha atribuït moltes obres a En Borrassà; Sanpere i Miquel suposa d'En Borrassà tota l'obra d'En Serra. Però més tard, la crítica discriminà el que és d'En Serra i el que és d'En Borrassà i no li quedà a En Borrassà més que una obra segura: el retaule de Santa Clara, de Vic, de 1414, descobert per Mn. Josep Gudiol, el qual publicà documents que aclarien la vida d'En Borrassà des de 1404 a 1412, època en què treballa a Barcelona. Més tard, Francesc Martorell troba a Girona un document de 1380, en el qual consta que En Borrassà és pintor i de Girona. Un pas endavant el dona Post amb la seva *History of Spanish Painting*, on atribueix a En Borrassà els retaules de Seva, Gurb, Cruïlles, París i una predella de Manresa. Algunes d'aquestes atribucions han estat confirmades documentalment pel Sr. Madurell. En Borrassà era gironí i es traslladà a Barcelona on ja viu el 1385; aquí adquireix fama i funda un gran taller en competència amb els germans Serra. Fou un artista de gran activitat: en un sol any, 1420, contracta sis retaules coneguts documentalment. A continuació el Sr. Gudiol enumera les obres que atribueix a En Borrassà: un retaule del convent de Sant Francesc, de Vilafranca del Penedès, atribuït abans a Serra pels Srs. Post i Trems, obra tècnicament perfecta; un retaule d'una col·lecció particular de València; un de la col·lecció Brusi; fragments d'un de dedicat a sant Andreu, fragments d'un retaule del Museu de Vic; fragments d'un retaule procedent de Girona repartits entre Barcelona i els Estats Units, etc. Finalment hi ha un retaule acabat per En Borrassà i no començat ni projectat per ell: és el de Santes Creus, que està actualment repartit entre Tarragona i Barcelona. La datació de les obres d'En Borrassà és difícil perquè el seu estil evoluciona poc; per a estudiar-lo s'han analitzat tots els elements de la seva pintura: els fons, daurats, cares, mans, ulls, etc. El mètode és lent i requereix grans quantitats de fotografies. En l'evolució de la pintura gòtica a Catalunya des del segle XIV a finals del XV hi ha sempre una figura important que dona la pauta; així passa amb En Ferrer Bassa, després En Destorrent, més tard

els Serra, En Borrassà, el seu deixeble Bernat Martorell, i finalment En Jaume Huguet.

Intervé el Sr. F. DURAN I CAÑAMERAS. — JOAN AINAUD, Secretari.

8 març 1951: Llengua i Literatura. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El PRESIDENT presenta el Prof. Erich von Richthofen, de la Universitat de Francfort del Main, i recorda breument els seus estudis més importants.

El Prof. RICHTHOFEN comença la seva comunicació, que versa sobre els *Elementos catalanes en la obra del Arcipreste de Talavera*, indicant que l'estructura de l'obra de l'Arxiprest no és uniforme: hi ha una part didàctica, una altra de narrativa, on il·lustra amb exemples literaris les seves teories morals, i una tercera part autòctona, de contes populars de Toledo i Catalunya. En la seva tesi demostra que la part didàctica és una refosa de la *Reprobatio amoris* d'Andreu el Capellà, que en molts passatges presenta coincidències textuais amb el llibre de l'Arxiprest. És possible que aquest utilitzés un manuscrit llatí, mencionat a la Biblioteca de Pere Becet (1365-1430), batlle general de Catalunya. Durant la seva estada al Principat l'any 1427 podia haver-se servit de la *Narratio de magno terrae motu anno 1427 et quae damna in Catalonia causaverit*, que es troba avui manuscrita a la Biblioteca Nacional de Viena. També són notables les coincidències amb l'*Espill* de Jaume Roig, però el comunicant s'inclina a creure que la coneixença de l'obra de l'Arxiprest per part d'En Roig fou anterior. Sembla poc probable la influència de N'Eiximenis, tot i que l'Arxiprest tenia un exemplar del *Llibre de les Dones*, però en un manuscrit de 1448, posterior de deu anys a la seva obra. Això fa pensar que aquesta influència no sigui veritable. Que hi ha influència catalana és evident, però sembla que no es basa en les citades obres, sinó en els contes populars que corrien per Barcelona en el temps que hi estigué l'Arxiprest. Miquel i Planas i Martí de Riquer han pogut comprovar l'existència de catalanismes. El comunicant subratlla la necessitat de fer una edició crítica i demana la col·laboració dels erudits catalans.

Intervenen el PRESIDENT (regracia el comunicant per haver volgut resumir per a la Societat els seus treballs sobre l'Arxiprest) i el Sr P. BOHIGAS (valdria la pena d'estudiar a fons les relacions de l'Arxiprest amb N'Eiximenis i amb el Capellà). — CARMÉ BOYÉ, Secretari.

14 març 1951: Història. — Presideix el Sr. FERRAN SOLDEVILA.

El Sr. JOSEP FONT I SOLSONA exposa el seu treball *Nomenclàtor sepulchurari de catalans notables*. La finalitat de la seva obra és la de perpetuar la memòria del lloc on reposaven o reposen les despulles de catalans i, fins i tot, de registrar els qui a causa de naufragi tinguin per fossa el mar; aquestes dades poden resultar un apèndix a llur biografia i una constància per a perpetuar honors pòstums. El mètode de treball del comunicant ha estat l'ocular, sempre que ha pogut comprovar les inscripcions funeràries. D'altres vegades s'ha hagut de valer de referències i també dels arxius parroquials i dels dels cementiris, així com d'enquestes directes amb els familiars. Explica els incidents que aquesta feina li val, i circumscriu l'exposició dels detalls a les sepultures dels personatges civils. Manifesta que el pla de l'obra conté els grups de civils, militars, reialencs i eclesiàstics. El comunicant declara que la seva tasca investigadora li ha reportat de conèixer incidències de tota mena; entre altres, de saber una nota ben deplorable: la desaparició de les despulles d'Antoni de Capmany i de Carles Aribau, que eren guardades al presbiteri del Cementiri de l'Est de Barcelona, i que foren esventades pels iconoclastes l'any 1936.